

A tévé Kékszakkallúja

A televízióknak pedig kifejezetten kapóra jött a centenáriumi Hajlamos hínni az ember, hiszen a *Kékszakkallú herceg vára*, Bartók misztérium-operája, valóságos kiáltást a megjelenítésnek olyan szabad asszociációs formáimódszerei után, melyre színházi közegben aligha gondolhatunk. S most, az alkalomra, képernyőnk is fölfelezte magának „Szendvicsként” találva, a szombat estjé fő műsoridőben: előtte a rendező, *Szinétár Miklós*, utána a karmester, *Solti György* mondta el, mit lát benne, mit gondol felele. S ez a kalauz sok olyan körülményre hívta föl a néző figyelmét, amelyek közelebb visznek az értelmes műveltséghez.

Szinétár például megpendítette a Kékszakkallú-előadások örök dilemmáját: mit, mennyit láttasson a hét ajtóból. Egyáltalán, mutasson-e valamit, hiszen a nő belső látomásairól van szó, amivel ajtóról-ajtóra közelebb kerül a férfi titkaihoz, míg az azoknak „teljes megismerésért” a testetlen örökletbe

való átköltözés, az örökkévalóság tragikumával fizet. Természetes, hogy a nő belső látomásainak naturalista reprodukciója kikezd, megcsontkítja, földre húzza a mű elvont gondolatiságát. Ugyanakkor a televízió nem térhet ki a vizualitásnak bizonyos kényszerre elől — az ellentmondás föloldására. Szinetár szürrealista kompozíciókhoz folyamodott. A látvány ereje partnerül szegődött a zenéhez, s minthogy Szinetár okosan használta ki a tévé előnyeit a pszichológiai ábrázolásban (az arc a lélek tükré), sikerült összekapcsolnia intimitást és grandiozitást, fölmutatnia a művet a maga komplexitásában. Meg lehet, más operákat elszegényít, ha képileg látódobozra szigorítják — a Kékszakkallú ez a tévé-változat inkább gazdagította. Olyan rétegeit tárta föl, hová élő színházi előadás, annak valamennyi pótolhatatlan személyességével együtt is, tulajdonképpen képtelen lejutni. (Mást is említsek, az utolsó ajtóból előlépő allegorikus asszonyo-

kat Judittal azonosítani, vagyis az örök nő tulajdonságaira utalni bennük — színházban elképzelhetetlen. Szinetár koncepciója viszont éppen így érdekes: a nő, aki nem méltó a férfi bizalmára.) *Kováts Kolos* és *Sass Sylvia* kitűnő szerepfarmálását némileg rontotta szövegmondásuk időnkénti fogyatékosága. Érdekes volt hallgatni Solti Györgyöt, bár anyanyelvüket erősen törli már. Londonban fedezte föl *Sass Solyvit*-et, ő ajánlotta neki *Kováts Kolost*: odakint koncertszerűen mutatták be három a Kékszakkallú, s föltehetően innen az ötlet, hogy a Magyar Televízió az UNITEL-lel szövetkezett rá (a zenei anyagot Londonban vették föl, a DECCA stúdiójában). Még érdekesebb volt azonban, ahogyan Solti magát Bartókot véli fölismerni a Kékszakkallúban — „5 is mindig egyedül maradt” —, s azok a párhuzamok és különbségek, melyeket Sztravinszkij és Bartók, illetve Schönberg és Bartók között lát.

N. I.

Ifjú kémikusok versenye

Szegeden, 42 középfokú iskolai tanuló részvételével rendezték meg az Irinyi Jánosról elnevezett kémiai verseny megyei döntőjét. A versenyzők felkészültsége kiemelkedően jó volt, színvonalas eredmények születtek annak ellenére, hogy igen igényes elméleti és gyakorlati feladatok voltak. A legjobb eredményt kategóriánként a következő tanulók érték el:

I. kategória, középiskola I. osztálya: 1. Zsótér András (Radnóti gimnázium), 2. Selyben István (Gsteleki gimnázium), 3. Solti Csaba

(Batsányi gimnázium, Csongrád), II. kategória, speciális kémiai osztály I. évfolyam: 1. Németh Sándor, 2. Horváth Dezső, 3. Gertner Zoltán (Radnóti gimnázium), III. kategória, szakközépiskolák: 1. Paulik Attila, 2. Palkó Péter, 3. Horváth Gábor (Kossuth szakközépiskola, Hódmezővásárhely), IV. kategória, középiskola II. osztálya: 1. Solti József (Radnóti gimnázium), 2. Szécsi Mihály (Bethlen gimnázium, Hódmezővásárhely), 3. Sebők Imre (Horváth Mihály Gimnázium, Szentes), V. kategó-

ria, speciális kémia tagozat II. osztály: 1. Kádár Sándor, 2. Martinek Vilmos, 3. Kárpáti Zoltán (Radnóti gimnázium).

Az országos döntőre május 1-3 között kerül sor Győrben, ahol minden kategóriában az 1-2. helyezettek vesznek részt. A Szép magyar beszéd Szeged városi döntőjének első-második helyezetteje, Kocsis György és Csarnai Gábor, ugyancsak Győrbe utaznak az országos döntőre, melyet május közepén rendeznek meg.

Riporter, miniszternél

Őszintén szólva, miniszteri szobában eddigi életem során még nem fordultam meg. Viszont egyszer-másor ültem már különféle funkcionáriusok elő, fogadó- és dolgozószobáiban. Így elmondhatom, hogy a riporternek is fogadó helyiségek többnyire mindent inkább sugallnak, mint a bensőségesség, az életszerűség föloldódását, könnyen okozó atmoszféráját. A dolog — ki zárólag az adott partnereket múlik, minden esetben. S mivel kettőn áll a vásár, s a helyiség adottságaitól maximálisan függetleníthető minden beszélgetés, nem árt tudni, milyen képet is ad az, ha egy rádióriporter — miniszterhez megy látogatába. A Kossuth adó keddi esti *Egy ország — úton című műsora, Kondor Katalinnak Pullai Árpáddal folytatott beszélgetése* pedig éppen erre szolgáltatott példát. A KPM-tárca „körüljárása” számomra a tévé egykori megkérdeztük a minisztert... sorozatának legsikerültebb perceire emlékeztet.

Am a tévés „miniszteradások”, ha jól emlékszem, legalább egyórás időtartamúak voltak. A rádióban a Pullai Árpáddal készült beszélgetés viszont csak kevesen harminc percig tartott. Ilyen rövid idő alatt egy minisztérium összes lényeges ügyes-bajos dolgát, egy ország közvéleményét különböző mértékben érintő aktualitásait fölvetni, össze-

foglalni, szerkezeti-logikailag sorrendbe tömöríteni, mindezt egyetlen röpké beszélgetés keretében illeszteni — verbéli riporterfeladat.

A kiindulópont az volt, hogy az ország jelenlegi gazdasági nehézségei sokszor éppen a közlekedés és a hírközlés fejlesztésével lennének enyhíthetőek. S mintha ördögi kör zárulna be: ha a nadrágszíjmeghúzás követelménye általános, mit tehet a KPM? A hatodik ötéves tervnek hogyan vág neki a tárca, hogyan látja a miniszter a mai Magyarország újtájak, közlekedésének milliókat érintő, sokszor összegubancolódtónak látszó fonálrengetegét? Ekképpen rengeteg hasznos, eddig nem is túlságosan ismeret információ került napvilágra: például, hogy a 110 ezer kilométer hosszú magyarországi úthálózat 30 ezer kilométernyi főútvonal-mennyiségére a forgalom 70 százaléka jut. A tömeg- és

az egyéni közlekedés 50-50 százalékos aránya nálunk szintén csak akkor mond valamit, ha nyugati-keleti összehasonlításban egyaránt szemléljük. S Pullai Árpád éppúgy sorolta a számokat ez esetben, mint amikor a vásárolandó személyautók éves mennyiségéről, a hazai ingázók számáról, vagy egy kilométer hosszú metrószakasz áráról volt szó. Es csodák csodája — e számok nem hatottak sem „telefongönyv-effektusnak”, sem érdektelennek, sem túlzottan hivataloskodónak. Az ok: a riporter jövőtől a legközérdekűbb s egyben legkritikusabb gondok röviden, pontosan, frappánsan és őszintén úgy kerültek mind-mind terítékre — hogy nem számíthatnak nem érdekesnek.

Dolgozószobák ide vagy oda: csak nagyon jó, ha olykor riporter is jár egy magyar miniszternél.

D. L.

Közlekedési balesetek

A rendőrség kérése

Személygépkocsival Bordány felől Kiskundorozsma felé tartott vasárnap, az éjszakai órákban a 20 éves Farkas István, Dorozsma, Bence utca 19. szám alatti lakos. A 43. kilométerköz közlekedésében egy jobbra ívelő kanyarban elvesztette uralmát az autót felett. Többször balra, majd jobbra sodródott,

végül a bal oldalon egy kerítésnek ütközve állt meg. A balesetben a gépkocsivezető és az autót vezető utas, a 20 éves Harmath Péter, Dorozsma, Pék utca 2. szám alatti lakos könnyű sérülést szenvedett. A kocsit hátsó üléshelyet foglaló 33 éves Gyuris Sándor, Rúza, Tanya 221. szám alatti lakos viszont olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy a helyszínen életét veszítette.

Ittasan vezetett vasárnapról hétfőre virradó éjszaka személyautóját a 30 éves Móczer Lajos József, Szeged, Szőregi út 67. szám alatti lakos. Szeged felől Szőreg felé haladt, amikor az 5. kilométerköz közlekedésében, egy erősen balra ívelő kanyarban felborult járművel. A balesetet súlyos nélkül úszta meg, kocsijában viszont jelentős anyagi kár keletkezett. Az ittas vezető jogosítványát a rendőrség bevonta.

Még március 2-án délután 4 órakor történt egy közlekedési baleset Szeged-Kiskundorozsma és Bordány között a sziklás-tó kanyarban, a strandbejáróhoz vezető út közlekedésében. A piros színű, Ford gyártmányú, ZU 59-07 forgalmi rendszámú személygépkocsi Szeged felé haladva a vizes úttesten megcsúszott, áttért a bal oldalra, ahol előtűt egy leve szemben közlekedő kerékpárost. A kerékpáros négy nappal később a kórházban belehalt sérüléseibe. A baleset körülményeinek tisztázása érdekében kéri a rendőrség, hogy akik a balesetet látták, jelentkezzenek a Szegedi Városi és Járási Rendőrkapitányság Közlekedésrendészetén (Szeged, Moszkvai krt. 14-16.), a földszint 8. számú szobában, vagy a 12-011-es szegedi városi telefonszámon, a baleseti ügyeletet kérve.

Szegedi Rézfúvós Kvintett Zenei naptár

Erich Kleiber, a hírneves karmester kérdezte egy ízben a Bécsi Filharmonikusok egyik szólamvezetőjétől, mert a zenekar színvonaláról óhajtott információt kapni. „Hány vonósnégyes működik a zenekaron belül?” Ha még élne, s most történetesen Szegeden tenné fel ezt a kérdést szimfonikusainknak, sajnos vonósnégyesekkel nem dicsekedhetnénk, viszont a fúvósokkal annál inkább. Két együttes is alakult a zenekaron belül; a Szegedi Fúvósötös s a Szegedi Rézfúvós Kvintett. Ez utóbbi társulás adott vasárnap délelőtti hangulatos koncertet a Móra Ferenc Múzeum matinéján.

A Szegedi Szimfonikus Zenekarnak előnyére válik az a tény, hogy ilyen jó képességű, ambiciózus, fiatal rézfúvósokat tudhat tagjainak sorában. Minden szem-

pontból támogatásra érdemesek, továbbá kitarató munkával figyelemre méltó eredményeket érhetnek el. A kvintett tagjai — *Bánhegyi László* (trombita), *Krupicz Ferenc* (trombita), *Szelezsán István* (harsona), *Grimm Mihály* (harsona), *Masa Ferenc* (tuba) — valamennyien jól kezelik hangszereiket, összjátékuk fegyelmezett, hangzásuk kiegyenlített. Különösen tetszetek J. Pezel: „Renezsász táncok és toronyzenék” kis darabjai közül a lassúbb, cantilena jellegű tételek (sara-bande-ok). A szép ívűen megformált dallamok úgy szordultak, mint a méz, sima, sűrű, fényes hangszínnel. *Lochmann: Bajor polkájában Szelezsán István virtuóz szólót játszott. S. Joplin ragtimezenészkáját kissé illedelmesen szóltatták meg. Mind az Elíte*

Syncopations, mind a *The entertainer* (A kabarészi-nész) művekben a dzsesszes ritmikái elemeket még kiéleztetebben hozhatnák, hangszínen és a művek hangvételében általában több dzsesszes zamatot keverhetnének. *P. M. Dubois: Babszínház* című zenei paródiájának előadása sejtette leginkább, hogy milyen igényes, minőségi megoldásokra lennének képesek, ha mai komponistáink irnának számukra technikailag virtuóz, tartalmas zenei mondandóval bíró, színvonalas, kimondottan rézfúvós zenéket. Gazdagítani kellene a rézfúvós kvintettek irodalmát, hogy kevesebb átiratra szoruljanak. Elsősorban természetesen szegedi zeneszerzőinktől várnánk el, hogy segítsék, s megajándékozzák ezt a tehetséges kis együttest — meg a közönséget is.

Berényi Bogáta

Gémes Eszter

Történetek Rúza Sándorról

Kisteleki „híros bál”

A lányok visítani kezdtek, de nem engedték őket. Táncoztatták, már az egész lábuk szárán véng futott le a csúnyaság. Volt bűz, de nem törődtek vele, mindenki tudta, hogy kibánás lesz, csak ők hatan nem.

— Uram, Istenöm, segíts! — kiáltoztak az asszonyok.

A tánc egy volt, vége nem szakadt, a táncost otthagyni nem lehetett, ha csak el nem engedte. Hajnal felé engedték el őket. De nem vitték haza lóháton, mint a többieket. Gyalog indultak el tíz kilométerre, csatákosan, bűzösen.

— Kistül a szömöm! Talán tán életömbe sē mék embör elébe!

— Ehurcökodunk innét, rábeszélöm a hékám, emögünk ára a vidékre, ahun nem úsmernek.

Mónika lánya a zsebkendője sarkából apró, kis gyöngyszemfélet old ki?

— Ercsanyám! Mi ez?

— Rátékiné Mónika.

— Hun vötted?

— Imre zsebiből esőt ki, miko a zsebkendőjöt kivölté.

— Kényeső! Hashajtó! Hopp, mögvan! Ez vót a mi ételünkbe téve. Nem a hús csánta ē a húsunkat. Mógálljatok, betyárok! A fehércselédnek is van ám esze! Hányszor tagadtam lē a perzékütörök előtt, ha előttem mōntek is a nádásba. Ezt köllött veitök cselekedni?! Beszél már Mōrványi Mōnika, majd beszél ezután! Nem bánom.

akárhogy tjesztgetnek, hogy szélrül laksz. Nem bánok én sēmmit, ha szélrül, ha nem szélrül, ha betyár. „Lē a vasútrul!” Enné a szegyvōnné még a halál is jobb lönné!

Dühöngött a két asszony, hát még, amikor megtudták Tar Máriától, hogy Deli Annus vette a kenesőt. Ették egymást az asszonyok, a „kisteleki híros bál” miatt.

Nyugodalmas jó éccakát!

Egy alkalommal a szegedi urak összefogtak, kirándultak a szeged-alsótanyai erdőkre vadászni. Úgy volt eltervezve, hogy az erdészháznál lesz a vacsora. Meg is rendelték már reggel, mikor odaérték. Köztük volt a főkapitány is, az ügyész, a polgármester, egy városi tanácsos, a főkapitány hivatából kötelessége lett volna üldözni a betyárokat, de amennyire lehetett, ezt mellőzte. Csak ha nagyon zaklatták fentről, akkor köröztette őket. A főkapitány rendben volt azzal, ha ő szigorúan üldözteti a betyárokat, akkor ő a várost el nem hagyhatja. De még ott is megtalálják a betyárok. Félt Rúzsától, mert elszánt, vad fickó volt. Leginkább fiákerrel, batárokkal érkeztek az urak, jócskán gebe lovakkal. Fogadták a hajtókat, még a betyárok közül is mentek haitani. Nagy körvadászatot csináltak, de nem sok eredménnyel. Estére a hajtók behozták a lött vadakat az erdész házához, kifizették őket, és elment mindenki haza. Egy kis italozás után — amelyről az erdész gondoskodott — megkezdődött a vacsora. Két takaros fehércseléd szolgált fel. Megmeccsüpdesték piros arcukat az urak Kariukba csüpdestek, még azt is megengedték maguknak, hogy a farukra paskoljanak. A puskák rakásban voltak a szoba sarkában.

Vacsora végétével már jól be vannak állítva”, henegeve beszélnek beállít két paraszt.

— Jó estét kívánunk a tekintetős uraknak!

— Kentőnek is! — felelik.

— Engödelmet kérünk, hogy mögavartuk a mulatságot, de Halasra indultunk a vásárba, és

félünk a betyároktól. Engedjék mög kivélmédék, hogy éjféltáig itt lögvünk.

— Maradjanak kendők egész nyugodtan, semmi baj nem érheti kendőket, a város vezetőségének oltalma alatt állnak. Hogy ide mernének jönni a betyárok? Hát olyan aztán nincs! (De azok már ott voltak.) Még csak az kellene! Mire valók a jó vadászpuskák? (Hogy a sarokba legyenek!) Többet érne a vad a vadászatnál! Szinte kívánatos lenne egy ilyen találkozás.

Nagy legények voltak az urak, az itóka beszélt belőlük. A két paraszt meg a szür alól, kulacsból iszogatott.

Rúza Sándor ez idő alatt odakint intézkedett. Egy háromliteres szilkebe birkaaprikást tett, tízliteres kishordó bort meg egy fehér cipót betett a főkapitány ülésládjába. Imre a két legszébb pejt fogta a főkapitány batárijá elébe. A két szürös paraszt közben odaandalgott a szobában a sarokba lerakott fegyverek elé. Négy legény belép, odamennek a két cimborához, kihúzták a pisztolyt a szür alól és célba veszik az asztal mögött ülőket. Azt mondja egy legény:

— Főkapitány úr! Mōg ügyész úr! Tisztölteni Rúza Sándor. mōjniének ki.

A két úr kiment. Rúza már a batárnál várta őket.

— Tekintetős urak! Üjenek fő! Nem engedhetöm ē kivélmédéket csak úgy éhön! Az ülésládjába van a porció. Otthon nyugodtan elfoivasztatnak, van annyi, hogy mind a két családnak futja.

— De ezek nem a mi lovaink! — szól a főkapitány.

— Mos mán a kivélmédéké! Nem nézhetöm, hogy Szeged város első urai sebékön iárnak! Ezek osztán rōpünek! Nyugodalmas jó éccakát kívánok!

Akitül Rúza Sándor így köszönt el, azt baj nem érhet.

— A fegyvereink? — kéri a főkapitány.

— Üdöbe otthon lösznek!

(Folytatjuk.)